

Erik Larsson

»Man kan inte låta bli att undra över hur det skulle vara om jorden och betongen kunde berätta om vad som egentligen hänt.

Kambodja Om tingen kunde tala

Phnom Penh. Jag går ut från flygplatsen och sätter mig i en tuk-tuk. Föraren kryssar skickligt mot city. Den varma färvinden sveper över ansiktet. Det luktar avgaser, gatumat och skit - bokstavligen - från en liten kanal som rinner igenom staden.

Tuk-tukföraren försöker sälja in en dagstur till mig.
- Vi skulle hinna med allt på en enda dag, säger han. Förintelsemuseet, Dödens fält där man också kan provskjuta automatgevär, lockar han.

Jag känner mig avdomnad. Störrar ut i trafikvimmel. Dödens fält. Det är benämningen på de platser i Kambodja där miljoner mördades. Det finns alltså en marknad för att provskjuta vapen där. Hjärnan sätter ihop en mening jag inte kan släppa. Meningen som skvalpar runt i huvudet är "Kambodja. Här bedrevs arbetsmarknadspolitik i dess morbidaste form".

Ingen vet exakt hur många, men mellan en och en halv och tre miljoner människor mördades under Röda khmerernas skräckvalde under 1970-talet.

Människor som fick sätta livet till för drömmen om ett klasslöst, kommunistiskt samhälle.

Ledaren Pol Pot ville bryta kolonialväldet och rucka gamla maktmönster. De välutbildade stadsborna tvingades ut på landsbygden. De skulle plöja i jorden, anlägga betong. Betvinga naturen. Arméer av arbetande slavar. De som vägrade eller inte orkade mördades.

Vesporna surrar genom staden. Handeln rullar på och en ny generation har tagit över i Phnom Penh. Trots alla museer och minnesmärken är det svårt att fatta att det verkligen hänt.

Men livet är så.
En dag står man på ett löpband i ett gym. En medelålders man segnar plötsligt ned intill en och dör. En kort stund är lokalen full med ambulanspersonal. En kvart senare är dramatiken över. Kroppen borta. De nya gästerna undrar varför vi ser så skrämda ut men kliver ändå upp på löpbandet och börjar springa och samtidigt i Kambodja startar någon närliggande ett skjutfält intill Dödens fält.

Livet fortsätter.
Vi glömmet. Men man kan inte låta bli att undra över hur det skulle vara om jorden och betongen kunde berätta om vad som egentligen hänt.

Vad hade Dödens fält sagt till den som startade skjutbanan?
Vad hade VM-arenorna i Qatar viskat om migrantrarbetarnas arbetsvillkor?

Vad hade jeansen och skjortorna i våra butikier lett för seminarier om sömmerskorna som svimmat av utmattnings framför sina symaskiner?
Man undrar kort och gott hur världen skulle låta om sakerna kunde tala.

Ford Fiesta har byggts i Cuautitlán Izcalli sedan 2010. Foto: KOJI SASAHARA

Pinatas föreställande Donald Trump vid en protest i Mexico City under den amerikanska presidentinstallationen. Foto: MARCO UGARTE

Trump's hot mot frihandeln oroar mexikaner

MEXIKO Hoten från Donald Trump om tullavgifter och skrotat frihandelsavtal har redan fått konsekvenser för den mexikanska ekonomin. Många mexikaner i exportbranscher oroas för att deras jobb är i fara.

Stora lastbilar kör ut och in genom portarna till Fords bilfabrik i Cuautitlán Izcalli, strax norr om Mexico City. Höga stängsel omgärdar fabriken och den tidigare klarblå himlen täcks av allt fler moln när anställda passerar området.

Irene Martínez, 31, är teknisk assistent och har jobbat här i sju år. Hon säger att USA:s val av Donald Trump som president har påverkat stämningen på fabriken.

- Det lämnar oss med en osäker framtid, eftersom vi är beroende av de här jobben.

Mexiko har sedan frihandelsavtalet Nafta infördes för 23 år sedan förvandlats till världens sjunde största biltillverkare. Biliindustrin har varit en tydlig måltavla när Donald Trump sedan presidentvals-kampanjen lovat att "ta tillbaka jobben" till USA. Och företag som

har tillverkning i Mexiko har hotats med höga tullavgifter.

I början av året meddelade Ford att bygget av en ny fabrik i delstaten San Luis Potosí som påbörjades i maj i fjol skulle avbrytas. Den inställda investeringen på drygt 14 miljarder kronor motiverades med nya marknadsförutsättningar, men också med den mer företagsvänliga politik som Ford väntar sig under Trump.

Den nya fabriken skulle ha inneburit 2800 direkta jobb och uppskattningsvis över 10 000 jobb räknat med alla underleverantörer. I Cuautitlán Izcalli ses den inställda investeringen som ett oroande exempel.

- Det pratas om det i alla korridorer och i alla delar av fabriken. Vi pratar om det allihop, för det här är vår inkomstkälla och vi oroar oss

FAKTA Handels- politik

USA har dragit sig ur frihandelsavtalet TPP och processen att omförhandla Nafta har påbörjats. President Trump hotar också att straffbeskatta amerikanska företag som flyttar sin tillverkning till lägstkostnads-länder.

över att behöva gå och inte kunna hitta ett nytt jobb eller ett som betalar lika bra, säger Irene Martínez.

Hon berättar att lönerna i fabriken ligger på drygt 2300 kronor i månaden, vilket är tre gånger så mycket som minimilönen i Mexiko, men bara en bråkdel av vad arbetare på bilfabrikerna i USA tjänar. Trots att allt talar för att tillverkningen blir kvar här, är oron för att bli av med jobbet ett ständigt samtalsämne.

- Personligen skulle det påverka oss jättemycket, för både jag och min man arbetar på fabriken. Vi skulle tvingas leta efter andra jobb, dåligt betalda och med sämre villkor, om Ford bestämmer sig för att stänga fabriken här.

Bilindustrin är inte den enda som pressas av USA:s president. I slutet av november meddelade luftkon-

ditioneringstillverkaren Carrier att merparten av de 1400 jobb de planerat flytta till mexikanska Monterrey i och med "en överenskommelse" med Donald Trump blir kvar i fabriken i delstaten Indiana.

Meningarna är delade om i hur hög grad Trump inverkat på beslutet, men de går i linje med hans protektionistiska retorik om att omförhandla frihandelsavtalet Nafta och hotet om att införa en 20-procentig tullavgift på alla varor som importeras från Mexiko.

Industrifacken ser med oro på utvecklingen och har bland annat uppmanat politiker och företagare att gå samman för att skydda jobben, se över handelsavtalen och skapa en nationell politik som ökar möjligheterna för underleverantörer till biltillverkarna.

I dag går 80 procent av Mexikos export till USA, men försämrade handelsvillkor skulle slå mot företag på båda sidor av gränsen. Ländernas ekonomier är tätt sammanflätade och ofta skickas komponenter fram och tillbaka innan de hamnar i färdiga produkter.

På Fords fabrik i Cuautitlán Izcalli tillverkas i dag modellen Ford Fiesta. Fram till i höstas hoppades de även få hit produktionen av Lincoln MKC, men i november skrotades planerna. Även i det fallet tog Trump åt sig äran, trots att den planerade flytten inte skulle ha inneburit färre jobb i Kentuckyfabriken där bilmodellen tillverkas i dag.

Än så länge fortsätter de drygt 2000 anställda i Cuautitlán att passera grindarna tidigt på morgonen för den 9,5 timmar långa arbetsdagen, men osäkerheten har brett ut sig.

- Det förändrades i samma stund som Donald Trump blev vald, för de projekt som stod för dörren ställdes in. Alla var frustrerade och osäkra; det fanns mycket stress i fabriken bland kollegorna, för vi tänkte alla på vår ekonomi. Just nu säger de att vi inte behöver oroa oss, utan att det kommer komma nya projekt, men inte i samma skala som vi hade hoppats, berättar Irene Martínez.

ASA WELANDER

ORO I LUFTEN

»Det lämnar oss med en osäker framtid, eftersom vi är beroende av de här jobben.«

Irene Martínez om att Donald Trump blev USA:s president

Handelshot påverkar svenska företag

Donald Trumps hot om höga tullavgifter och ett skrotande av frihandelsavtalet Nafta påverkar även svenska företag. Många med tillverkning i Mexiko är beroende av handeln med USA och följer utvecklingen noga.

Svenska Autoliv har 11 000 anställda i Mexiko, där de tillverkar säkerhetsbälten och krockkuddar. Det är en betydande del av företagets totalt 70 000 anställda och nettoimporten till USA ligger på motsvarande över 1 miljard kronor om året.

- Det ger en ganska bra fingervisning om hur en tariff eller tull skulle påverka oss, säger Thomas Jönsson, informationschef på Autoliv.

Än så länge har Autoliv inte påverkats konkret av tongångarna från USA, men de är beredda att agera om det skulle behövas. Nafta har bidragit till att handeln över gränsen är tätt sammanflätad, vilket gör att företag

på båda sidor skulle påverkas stort om frihandelsavtalet ändrades i grunden eller om de 20-procentiga importtullar som Donald Trump hotat med blir verklighet. Komponenter som produceras i ena landet exporteras till det andra för att monteras och sedan exporteras tillbaka igen.

Höjda tullar är dock inte knäckfrågan för Autoliv. Även om majoriteten av företagets produkter hamnar i USA i slutändan, levererar företaget mexikanska fabriker framför allt till biltillverkare i Mexiko.

- Men det är klart att skulle de börja flytta tillverknin g har det säkert en påverkan på oss också. Jag kan inte säga att vi planerar för det, för så nära förestående ser det inte ut att vara, men vi tänker på sådana scenarier, säger Thomas Jönsson.

ASA WELANDER

VÄRLDEN

Följ Erik Larsson och Linda Flood, Arbetet Globals reporter, på Twitter: @Erik_Larsson @Linda_Flood

VECKANS PRAGMATISM Marockos premiärminister Saad Eddine El Othmani har kommit överens med fem andra partier om att bilda en ko-

alitionsregering, för att få ett slut på det politiska dödläget i landet. Othmani, som tillhör det marockanska islamistpartiet PJD, utnämndes förra veckan till premiärminister av kung Mohammed VI.

KLIMAT Oavsett hur andra stormakter ändrar sin klimatpolitik tänker Kina följa Parisavtalet som skrevs under 2015. Det uppger det kinesiska utri-

kesdepartementet. Beskedet kom efter att USA:s president Donald Trump meddelat att han vill förändra stora delar landets klimatpolitik.

UPPFRÅSNING Brittiska hovet söker expert på kuddar och gardiner för anställning. Tusen rum på Buckingham Palace, slottet Windsor och St James-palatset, ska fräschas upp, skriver The Telegraph.

PROTEST Rumänska järnvägsarbetare vid statliga CFR protesterar för bättre arbetsvillkor, liksom för löneökningar om 25 procent. Förra veckan togs 150 tåg ur trafik.

UTSPEL Turkiets president Recep Tayyip Erdogan säger att landet överväger en folkomröstning om att fortsätta med ansökan om medlemskap i EU. Turkiet inledde sin EU-

ansökan 2005 men det har gått långsamt på grund av de många meningskiljaktigheter som uppstått mellan Ankara och Bryssel under åren.

FÖRTRYCK Ryska oppositionens protester i söndags anses av Kremel vara en provokation.

KRÄNKNINGAR Australiensiska packningsföretaget Coca-Cola Amatil, som bland annat tappat upp Coca-Cola,

kritiseras för att systematiskt kränka arbetares rättigheter vid sin indonesiska verksamhet. Coca-Colas företagsledning i USA känner till missförhållanden men har enligt det globala livsmedelsfacket IUF inte lyckats stoppa dem.

RÄTTELSE Anita Gradins man (omskrivnen på förra veckans Arbetet Global) heter Bertil Kersfelt och inget annat.

FARTREKORD Polisen i Dubai har korat av Guinness World Records till att ha den snabbaste polisbilen i världen, sedan man köpt in en Bugatti Veyron. Den exklusiva sportbilen har en toppfart på över 400 kilometer i timmen och ingår i en särskild liten specialstyrka på 14 lyxbilar.

